

SÜT KUZUSU KESİMİ

Prof. Dr. Cemal SARICAN

E.Ü. Ziraat Fakültesi

Kırmızı etler içerisinde en lezzetli et koyun etidir. Koyun eti, sığır etine nazaran mutfakta daha kolay hazırlanır ve tüketiciler her zaman koyun etini tercih ederler. Ülkemizde tüketilen etin % 40'ının koyun eti olması bunun bir göstergesidir. Şu da gerçek ki, kasaplık olarak değerlendirilen koyun ve kuzuların çoğu yeterli bakım ve besleme uygulanmadığından düşük kaliteli et vermektedirler. Yılbaşından sonra, özellikle batı bölgelerinde süt kuzu kesimi yoğunlaşmaktadır. Kesilen kuzuların canlı ağırlığı ise 12 kg. dolayındadır. Bu kadar düşük ağırlıkta kesilen kuzulardan 6 kg. karkas üretilmektedir ki, bu da yıl başlarında kesilip pazarlanan hindi karkas ağırlıklarından daha düşüktür. Kuzuların gelişmelerini tamamlamadıkları, et biriktirme güçlerinin en yüksek bulunduğu bir dönemde kesilmeleri binlerce tonluk bir et üretim kaynağını yok etmektedir. Halbuki kuzuların 2-3 aylık besisi ile karkas ağırlığı en az 2 kat arttırılabilir. Türkiye'de kesilen süt kuzu sayısının 8 milyon dolayında olduğu tahmin edilmektedir. Buna göre, erken kuzu kesiminin önlenmesi ile 56 bin tonluk bir et üretimi gerçekleştirilmiş olur ki, bunun da parasal değeri 16,8 milyar TL'sidir. Aynı miktar ulusal ekonomiye katkı genç danaların kesiminin önlenmesi ile de gerçekleştirilebilir. Bugün ülkemizde üzerinde hiç durulmayan önemli bir et kaybı da süt oğlaklarının kesimi ile meydana gelmektedir. Oğlakların kesim ağırlığı kuzularınının de altındadır. Oğlaklar 7-8 kg. canlı ağırlığında Mart-Nisan ayından itibaren batı bölgelerimizde kesilmeğe başlanmaktadır. Genç yaşta kesilmiş oğlakların karkas ağırlıklarınının 3-4 kg. ol-

duğu gözlenmiştir. 4 milyon süt oğlağının kesildiği varsayılırsa, her oğlak için et kaybını en az 5 kg. olduğuna göre, 20 bin tonluk oğlak eti üretim kaybı söz konusu olmaktadır. Bunun da parasal değeri 5 milyar TL'sidir.

Gerek kuzu, gerek genç dana ve gerekse süt oğlaklarının kesimi ile 40 milyar TL'lik ulusal ekonomide bir kayıp söz konusudur. Küçümsenemeyecek bir boyutta olan bu miktar, genç hayvanların kesiminin önlenmesi konusunda kesin kararlar almak zorunluluğunun önemini açıkça bizlere göstermektedir. Bir yönden erken kesimin önlenmesi çalışmaları sürdürülürken, üreticileri erken kesime zorlayan nedenleri de ortaya koymak ve bu nedenlerin çözümü yolunda çaba göstermek de ulusal bir görevdir.

Süt kuzusu kesiminin nedenlerini şöyle sıralayabiliriz :

- Halkın kuzu eti tüketim alışkanlığı,
- Kuzularını besiyeye alarak karkas üretenlerin yaptıkları besiden ellerine fazla para geçmemesi, ağır kuzularını güç pazarlamaları,
- Toptancı kasapların kesilen kuzu başına daha fazla kâr sağladığı için küçük kuzuyu tercih etmeleri,
- Perakendeci kasapların da küçük karkasları daha çabuk sattıkları için hafif karkas istemeleri,
- Koyun yetiştiricilerinin kış döneminde paraya ihtiyacı olması ve bir an önce koyun sütü üretimine geçmek için kuzularını erken elden çıkarmaları,
- Mandracılar koyun yetiştiricilerine yazdan avans dağıttıklarından koyun yetiştiricilerini mandıraya erken süt vermeye zorlamaları,
- Kuzu besininde üretim fiyatı ile satış fiyatı arasındaki farkın çoğunun üreticide kalmayıp aracı eline geçmesi,
- Et ve Balık Kurumunun destekleme alımlarını yeterince yapamaması,
- Et satış fiyatı ile yem fiyatları arasındaki ekonomik bir ilişkinin kurulamaması,

— Hayvancılığın geliştirilmesinden sorumlu kuruluşların üreticilerin bilgilendirilmeleri açısından teknik bilgilerin yanında borsa ve pazarlar hakkında üreticiye devamlı bilgi aktarımını sağlayamamaları süt kuzusu kesimini zorlayan başlıca nedenlerdir.

Nüfusumuzun 45 milyonu aştığı ve her yıl bir milyonun üzerinde nüfus artışımızın da olduğu düşünülürse, halkımızı çağdaş besleme düzeyine ulaştırabilmek için tarımsal üretim seferberliğine girmemiz kaçınılmazdır. Üretimin artırılmasında alınacak önlemlerin başında, üretimi önleyen nedenlerin ortadan kaldırılması gelir. Bunun içindir ki, yukarıda anılan süt kuzusu kesimine yol açan sorunlar herşeyden önce ele alınıp çözüme ulaştırılmalıdır. İşte bu noktada; üreticiye, pazarlamacıya, tüketiciye ve devlete düşen kimi sorumluluklar söz konusudur. Üretici, elindeki hayvan materyalinden en yüksek düzeyde hayvansal ürün üretmek için tüm olanaklarını kullanmalı; pazarlamacı üreticinin ürününü üretimi özendirecek biçimde değerlendirmeli, tüketici kaliteye göre para ödeme alışkanlığı kazanmalıdır. Devlet ise, tüm bunların üzerinde denetim mekanizmasını kurmalı, gerekli örgütlenmenin öncülüğünü yapmalıdır.

Süt kuzusu kesiminin önlenmesinde, kuzu besisi özendirilmeli, besi sonunda Et ve Balık Kurumu devreye girerek besi kuzularının alımını üstlenmeli ve Ziraat Bankası düşük faizli kredilerini yaygınlaştırmalıdır. Yöresel yönetimler Türk Standartları Enstitüsünün ortaya koyduğu en düşük kesim ağırlığı olan 16 kg. canlı ağırlığın altındaki kuzuların kesilmemeleri için önlem almalıdırlar.

Görülüyorki, Türkiye'mizde et üretimi için kaynak vardır. Fakat bu gizil güçten yeterince yararlanılamamaktadır. Halkımızın daha dengeli beslenmesinin sağlanmasında üretimin artırılması yolunda her olanaktan yararlanmada hayvancılığın geliştirilmesinden sorumlu kurumlara düşen görevler eksiksiz yerine getirilmelidir.